

Голові спеціалізованої вченої ради Д 17.127.03 у Класичному приватному університеті,
доктору державного управління,
професору **Огаренку В.М.**

ВІДГУК

офіційного опонента Чикаренко Ірини Аркадіївни на дисертацію Храмцової Ірини Василівни «Антикризове управління містом: теоретико-організаційні засади», представлену до захисту до спеціалізованої вченої ради Д 27.127.03 на здобуття наукового ступеню кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.04 – місцеве самоврядування

Актуальність теми дисертаційного дослідження, зв'язок з науковими програмами, планами, темами

У сучасних прагненнях України відповідати європейському рівню в усіх сферах життєдіяльності інститут місцевого самоврядування відіграє суттєву роль в підвищенні результативності функціонування та розвитку держави в умовах політичних трансформацій, кризових явищ, зростання турбулентності процесів зовнішнього впливу. У цьому контексті, ефективна система управління органів місцевого самоврядування, елементом якої є управління на рівні міста, виступає одним із ключових факторів підвищення стабільності державного устрою, що особливо важливо в сучасних умовах вітчизняного державотворення. У цьому контексті актуальність дисертаційного дослідження Храмцової І. В. не викликає заперечень, адже розв'язання проблем антикризового управління містом ще не знайшло повного та системного вирушення в науковому дискурсі державного управління та місцевого самоврядування.

Проблеми антикризового управління в системі публічного управління, їх технологічна забезпеченість, результативність антикризової діяльності взагалі в останні роки привертають увагу як вітчизняних, так зарубіжних науковців і практиків публічного управління. У той же час, порівнюючи результати, що має Україна, з результатами інших країн у вирішенні вказаної проблеми, необхідно зазначити, що в Україні ще не створено такої системи

антикризового управління, яка б відповідала сучасним вимогам щодо ефективності та результативності попередження та боротьби з кризовими явищами на рівні міста.

Незважаючи на наявність окремих наукових досліджень із зазначених питань, у науковому просторі державного управління ця проблема залишається вкрай актуальною з огляду на пріоритетні завдання модернізації системи публічної влади в Україні в контексті підвищення її результативності та дієвості, зокрема, в частині антикризового управління містом.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації

Дисертантка здійснила системний аналіз наукових джерел за темою дисертаційної роботи, що дозволило виокремити основні проблемні питання, які потребують наукового осмислення. Звернення до іноземних джерел також слугувало підґрунтям для обґрунтування наукових положень, висновків та рекомендацій дисертаційного дослідження. Обґрунтованість і вірогідність наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації Храмцової І.В., обумовлюються їх відповідністю поставленій меті та визначеним завданням, науковими методами, що застосовуються, аналізом наукових джерел, нормативно-правових документів, а також оприлюдненням основних положень дисертації на науково-практичних конференціях.

У дисертації висунута і розроблена проблема теретико-організаційних засад антикризового управління містом. Дисертантка поставила перед собою за мету обґрунтування теоретичних та організаційних засад антикризового управління містом та розроблення рекомендацій для вдосконалення управління цим процесом у практиці публічного управління. У роботі розглянуто проблему антикризового управління містом крізь призму загальнонаукових та спеціальних методів дослідження, зокрема історичного, логічного, системно-аналітичного, проблемно-орієнтованого та інших методів.

Дисертація за своїми темою та змістом відповідає спеціальності 25.00.04 – місцеве самоврядування, а саме, пунктам: «система та структура місцевого самоврядування: цілі, завдання, функції, повноваження, статуси, формування та організація діяльності її складових»; «функції, структури, моделі, форми, методи і процедури діяльності органів місцевого

самоврядування»; «моніторинг і контроль в системі місцевого самоврядування: його види, методи та технології».

Незважаючи на складність та багатофакторність предмету дослідження, дисертантка на належному рівні здійснила наукове дослідження, сформулювала висновки і рекомендації, які корелюють із завданнями, та узагальнюють власні здобутки дисертаційної роботи.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації Храмцової І.В. ґрунтується на знанні та коректному використанні фундаментальних положень науки публічного управління, стратегічного та антикризового менеджменту, системної методології, економічних теорій, наукових праць вітчизняних та зарубіжних учених за темою дослідження.

Загальна структура дисертації є логічною та такою, що максимально висвітлює авторське бачення вирішення проблеми теоретичних та організаційних засад антикризового управління містом; стиль науково викладення матеріалу є коректним; висновки до розділів кореспондуються з викладеним у розділах змістом.

Наукова новизна результатів дисертаційного дослідження

Дисертантка характеризує обґрунтовані нею елементи наукової новизни дисертації, яка полягає у досягненні нових результатів, що в сукупності вирішують актуальне наукове завдання щодо обґрунтування теоретико-організаційних засад антикризового управління містом, що, у свою чергу, сприяє підвищенню ефективності управління містом в умовах збільшення впливу кризогенних факторів, підтримці його нормального функціонування та розвитку.

Так, в дисертаційному дослідженні: вперше запропоновано систему антикризового контролінгу на рівні міста, яка надає підтримку міській раді в процесі здійснення управління, орієнтованого на попередження кризових явищ; впливає на прозорість результатів діяльності міської влади, процесів функціонування міста, що сприяє зменшенню ризиків (економічних, соціальних, політичних, екологічних, техногенно-інфраструктурних) в цих умовах; сприяє координації окремих цілей та планів в межах єдиної системи управління містом; підвищує оперативність постачання необхідної інформації; виступає інструментом корегування діяльності керівників на шляху досягнення стратегічних цілей розвитку міста. Важливість та актуальність цього результату пов'язана з тим, що в системі управління на

рівні міста на цей час відсутні окремі підсистеми антикризового контролінгу, які б дозволили системно попереджати виникнення кризових явищ на рівні міста.

Дисертанткою удосконалено категоріально-понятійний апарат предметної сфери дослідження шляхом визначення сутності понять «технологія антикризового управління містом», «антикризове управління містом», що розглядається як вид управління, при якому відбувається прогнозування небезпеки кризи, аналіз її симптомів, методів щодо зниження негативних наслідків і використання її факторів для подальшого розвитку. Заслуговують на увагу визначені дисертанткою принципи антикризового управління містом на засадах партнерства між владою та громадою міста. Безперечно корисними видаються запропоновані в роботі підходи до використання збалансованої системи показників в підсистемі антикризового контролінгу в контексті антикризового управління містом. Принципи антикризового управління містом, визначені в дисертації, ґрунтуються на засадах взаємодії міської влади та громади міста.

У дисертації дістали подальшого розвитку підходи щодо визначення напрямів вдосконалення антикризового управління містом у контексті підвищення ефективності функціонування міста, зокрема використання збалансованої системи показників в підсистемі антикризового контролінгу, використання інструментів смарт-технологій як інструментів антикризового управління містом.

Свідченням новизни роботи виступають також матеріали розділів дисертації. У першому розділі дисертаційного дослідження розглянуто теоретичні та методологічні аспекти антикризового управління містом як складної динамічної системи, розкрито основні наукові підходи до вивчення та аналізу криз та кризових явищ, розглянуто концепції та теорії розвитку кризових явищ в науковому просторі публічного управління. Заслуговує на увагу визначення основних причини розвитку кризових явищ в управління містом та рекомендації щодо їх подолання. У другому розділі дисертації розглянуто проблеми розвитку криз на рівні міста, розкрито сутність та зміст поняття антикризового управління містом, визначено основні фактори, що впливають на виникнення та розвиток кризових явищ на рівні міста. Окремої уваги заслуговує визначення групи факторів, що впливають на виникнення кризових ситуацій в місті, класифікація криз на рівні міста. У третьому розділі дисертаційного дослідження пропонується використання

антикризового контролінгу в системі управління містом. Результати дослідження свідчать про належний науковий рівень дисертанта.

Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації в опублікованих працях

Основні результати дослідження опубліковано у 21 науковій праці, серед яких 6 – у наукових фахових виданнях; 1 стаття у зарубіжному виданні за напрямом дослідження. Матеріали дисертаційної роботи пройшли апробацію на науково-практичних конференціях і семінарах, у тому числі за міжнародною участю.

Значення отриманих результатів для науки і практики

Основні теоретичні положення, висновки та рекомендації дисертаційної роботи мають практичне спрямування та можуть бути реалізовані для підвищення ефективності антикризового управління на рівні міста. Результати дисертаційного дослідження були враховані та використані: Управлінням інженерного захисту території міста та розвитку узбережжя Одеської міської ради в частині формування організаційних процедур стратегічного планування антикризового управління містом у процесі розробки Програми інженерного захисту узбережжя (довідка від 08.06 2012р. №06-825); рекомендації щодо застосування методу контролінгу, у тому числі при розробці системи показників були використані управлінням інженерного захисту територій міста та розвитку узбережжя Одеської міської ради під час розробки програми соціально-економічного та культурного розвитку міста Одеси (довідка від 08.06.2017р. № 06/08-10/553); Службою автомобільних доріг України при розробці нормативних документів, що використовуються в роботі організації (довідка від 26. 06. 2014 р. № 03-1387/08).

Оцінка змісту дисертації, її завершеності та відповідності встановленим вимогам

Дисертація І.В. Храмцової складається зі вступу, трьох розділів, пов'язаних між собою структурно та змістовно, висновків, списку літератури та додатків. Дисертаційне дослідження є логічним та чітко структурованим: окреслено його об'єкт, предмет і мету, сформульовано дослідницькі завдання, забезпечено відповідність їм висновків, які логічно випливають із

змісту основного тексту дисертації, написаного з дотриманням наукового стилю викладу.

Оформлення роботи відповідає існуючим стандартам, у тексті зроблені необхідні посилання на цитовані джерела та літературу. Автореферат дисертаційної роботи повною мірою розкриває зміст проведеного дослідження і не містить інформації, відсутньої в дисертації. Анотації відображають основний зміст роботи.

Зауваження та дискусійні положення щодо змісту дисертаційної роботи

Відзначаючи належний науковий рівень дисертаційної роботи, її цілісність, аргументованість теоретичних положень, логіку дослідження вважаємо за доцільне висловити певні зауваження та відмітити дискусійні положення:

1. Характеризуючи теоретичні підходи до визначення сутності та змісту поняття «антикризове управління містом» (розділ 1, с. 37 – 45) дисертантка не приділяє уваги кризовим ситуаціям, що можуть виникати на рівні міської ради.

2. Авторка дисертації пропонує застосовувати як механізм антикризового управління містом систему антикризового контролінгу. Разом із тим, доцільно було б вказати, які ресурси потрібні для його ефективної реалізації.

3. Розглядаючи систему антикризового контролінгу як складову загальної системи управління містом, дисертантка практично ототожнює це поняття з поняттям стратегічного контролінгу (розділ 3, с. 152), і далі в роботі вже називає її підсистемою антикризового контролінгу (див. рис. 3.5. Схема підсистеми антикризового контролінгу в системі управління містом). Це свідчить про певну неузгодженість понятійно-категоріального апарату.

4. Визначаючи напрями вдосконалення системи антикризового управління на рівні міста (розділ 3) доцільно було б розглянути такі сучасні механізми взаємодії влади міста з громадськістю, як краудфандинг, франчайзинг, електронне консультування та інші механізми.

Але наведені зауваження суттєво не впливають на зміст дисертації, мають характер наукової дискусії і не знижують позитивну оцінку дисертаційної роботи.

Загальний висновок

На підставі детального ознайомлення з матеріалами дисертаційного дослідження «Антикризове управління містом: теоретико-організаційні засади» можна зробити висновок про те, що робота Храмцової І.В. є завершеною науковою працею, в якій отримано нові обґрунтовані результати, що у сукупності розв'язують важливе наукове завдання підвищення ефективності антикризового управління містом, що має суттєве значення для науки державного управління. Теоретичні висновки та практичні рекомендації дисертаційної роботи носять достовірний характер, коректно аргументовані та можуть бути предметом захисту.

Дисертаційне дослідження відповідає вимогам Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567 (зі змінами), а його автор Храмцова Ірина Василівна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.04 – місцеве самоврядування.

Офіційний опонент:

доктор наук з державного управління,
професор, завідувач кафедри державного
управління та місцевого самоврядування
Національного технічного університету
«Дніпровська політехніка»

І.А.Чикаренко

